C/2024/491

23.1.2024

P9_TA(2023)0248

Olukord Nicaraguas

Euroopa Parlamendi 15. juuni 2023. aasta resolutsioon olukorra kohta Nicaraguas (2023/2743(RSP))

(C/2024/491)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Nicaragua kohta, eelkõige 16. detsembri 2021. aasta resolutsiooni olukorra kohta Nicaraguas ([1]), 9. juuni 2022. aasta resolutsiooni õigusemõistmise represseerimisvahendina kasutamise kohta Nicaraguas ([2]) ja 22. septembri 2022. aasta resolutsiooni Nicaragua ja eelkõige piiskop Rolando Álvarezi vahistamise kohta ([3]),

— võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning tema pressiesindaja avaldusi Nicaragua kohta, eelkõige 4. augusti 2022. aasta avaldust raadiojaamade sulgemise ja kodanikuühiskonna organisatsioonide tegevuse lõpetamise kohta, 10. veebruari 2023. aasta avaldust poliitvangide vabastamise kohta, 16. veebruari 2023. aasta avaldust poliitilistelt oponentidelt kodakondsuse äravõtmise kohta ja 18. aprilli 2023. aasta avaldust üleriigiliste meeleavalduste viienda aastapäeva kohta,

— võttes arvesse lepingut, millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Kesk-Ameerika vahel ([4]),

— võttes arvesse nõukogu määrusi ja otsuseid Nicaraguas toime pandud raskete inimõiguste rikkumiste ja kuritarvituste vastaste piiravate meetmete kohta, ning nõukogu 13. oktoobri 2022. aasta otsust, millega neid sanktsioone pikendatakse kuni 15. oktoobrini 2023 ([5]),

— võttes arvesse ÜRO Nicaragua inimõiguste eksperdirühma (GHREN) 2. märtsi 2023. aasta aruannet,

— võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku pressiesindaja 9. mai 2022. aasta ja 2. juuni 2023. aasta avaldusi,

— võttes arvesse Managua apellatsioonikohtu esimese kriminaalkolleegiumi 8. veebruari 2023. aasta otsust 222 riigireeturi väljasaatmise kohta ning Managua apellatsioonikohtu esimehe 15. veebruari 2023. aasta avaldust 94 riigireeturi süüdistamise kohta,

— võttes arvesse Ameerika Inimõiguste Komisjoni avaldusi, eelkõige 13. veebruari 2023. aasta avaldust, milles avaldatakse rahulolu poliitvangide vabastamise üle Nicaraguas, kuid mõistetakse hukka omavoliline kodakondsusest ilmajätmine, 17. veebruari 2023. aasta avaldust, milles mõistetakse hukka inimõiguste rikkumiste eskaleerumine Nicaraguas, ning 18. aprilli 2023. aasta avaldust, mil möödus viis aastat Nicaragua inimõiguste kriisi algusest,

— võttes arvesse Nicaragua erakorralise järelevalvemehhanismi aruandeid,

— võttes arvesse 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, 2015. aasta ÜRO kinnipeetavate kohtlemise standardseid miinimumnõudeid (nn Nelson Mandela nõuded), 2010. aasta ÜRO nõudeid, mis käsitlevad naisvangide kohtlemist ja naiskurjategijatele määratavaid vabadusekaotuseta karistusi (nn Bangkoki nõuded) ning 1969. aasta Viini konventsiooni,

— võttes arvesse ÜRO 1984. aasta piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastast konventsiooni,

([1]) ELT C 251, 30.6.2022, lk 134.
([2]) ELT C 493, 27.12.2022, lk 100.
([3]) ELT C 125, 5.4.2023, lk 76.
([4]) ELT L 346, 15.12.2012, lk 3.
([5]) ELT L 268, 14.10.2022, lk 22.

— võttes arvesse 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni ja Ameerika inimõiguste konventsiooni (San José pakt),

— võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõikeid 2 ja 4,

A. arvestades, et Nicaragua režiim on alates 2018. aastast süstemaatiliselt, korduvalt ja meelevaldselt vangistanud, ahistanud ja hirmutanud presidendikandidaate, opositsioonijuhte, usujuhte ning üliõpilasorganisatsioonide ja maapiirkondade juhte, põliselanikkonda, LGBTI kogukonna liikmeid, ajakirjanikke, inimõiguste kaitsjaid, kodaniku-ühiskonna organisatsioonide liikmeid, ettevõtjate esindajaid ja kõiki teisi kriitilisi sõnavõtjaid riigis; arvestades, et olukord Nicaraguas halveneb jätkuvalt;

B. arvestades, et alates 2018. aasta aprillist saadik toime pandud inimõiguste rikkumised ja kuritarvitused ei ole üksikjuhtumid, vaid dünaamilise protsessi tulemus, mille eesmärk on kaotada võimude lahusus ja demokraatlikud tagatised ning koondada võim eranditult Nicaragua Vabariigi presidendi ja asepresidendi kätte;

C. arvestades, et 9. veebruaril 2023 saatis Ortega-Murillo režiim Ameerika Ühendriikidesse välja meelevaldselt vangistatud 222 poliitvangi, sealhulgas poliitikategelasi ja 2021. aasta presidendivalimiste kandidaate, ajakirjanikke, inimõiguste kaitsjaid ja 2018. aasta meeleavaldustel osalejaid; arvestades, et kõik nad kuulutati kodumaa reetjateks ja neilt võeti kodakondsus;

D. arvestades, et piiskop Rolando Álvarez keeldus Nicaraguast põgenemast ning pärast seda, kui ta mõisteti süüdi riigireetmises, rahvusliku terviklikkuse õõnestamises ja valeuudiste levitamises, määrati talle 10. veebruaril 2023. aastal karistuseks 26-aastane vangistus ning talt võeti kodakondsus ja poliitilised õigused; arvestades, et Rolando Álvarez viibib praegu La Modelo vanglas ja alates 25. märtsist 2023 ei ole teda lubatud külastada; arvestades, et jätkub kiriku mahasurumine, nunnade väljasaatmine ning paljude preestrite ja kirikutöötajate vahistamine, vaatamata kiriku vahendaja rollile 2018. aasta riiklikus dialoogis; arvestades, et Vatikan sulges aprillis oma saatkonna Nicaraguas pärast seda, kui riigi režiim oli teinud ettepaneku diplomaatilised suhted peatada;

E. arvestades, et pärast kinnisi kohtuprotsesse, mille puhul ei tagatud õiglase kohtumõistmise põhitagatisi, hoitakse lisaks Rolando Álvarezile 30. aprilli 2023. aasta seisuga lubamatutes tingimustes vangis vähemalt 46 poliitvangi, sealhulgas mõnesid neist alates 2018. aastast; arvestades, et see riiklike repressioonide raamistik on kehtestatud kohtute selgel heakskiidul;

F. arvestades, et lisaks võeti 15. veebruaril 2023 kodakondsus ära veel 94 poliitiliselt oponendilt, kelle vara arestiti pärast seda, kui neile oli esitatud süüdistus rahvusliku terviklikkuse õõnestamises ja väärinfo levitamises; arvestades, et umbes kolmandik neist jääb Nicaraguasse;

G. arvestades, et mitu riiki on pakkunud kodakondsust või ajutist kaitset Nicaragua kodanikele, kelle Daniel Ortega ja Rosario Murillo režiim on kuulutanud kodakondsuseta isikuteks; arvestades, et Hispaania on pakkunud kodakondsust 222 väljasaadetule;

H. arvestades, et 2023. aasta mais teatati, et kogu riigis on 63 inimest meelevaldselt kinni peetud ja neile on esitatud süüdistus rahvusliku terviklikkuse õõnestamises ja valeuudiste levitamises, mida režiim kasutab valitsuskriitiliste isikute vaikima sundimiseks;

I. arvestades, et 9. ja 11. mail 2023 otsustas Nicaragua ülemkohus, et 26 režiimikriitilist juristi ja notarit, kelle hulgas on ka mõned riigi silmapaistvaimad inimõiguste kaitsjad, ei tohi enam Nicaraguas oma kutsealal töötada;

J. arvestades, et alates 2018. aasta aprillist on Nicaragua valitsus sulgenud enam kui 3 300 mittetulundusühingut ja sihtasutust, sealhulgas naisorganisatsioone ja katoliku kirikuga seotud organisatsioone, jättes lugematu arvu inimesi ilma nende teenustest ja abist; arvestades, et mitme ülikooli õiguslik staatus on tühistatud, et kaotada üliõpilaste seas teisitimõtlemine; arvestades, et samuti on sunnitud meediakanaleid oma tegevuse lõpetama;

K. arvestades, et 9. juunil 2023 konfiskeeris Nicaragua valitsus 222 poliitvangi omandi, kes saadeti veebruaris sunniviisiliselt riigist välja, kuna nad mõisteti süüdi riigi suveräänsuse, sõltumatuse ja enesemääramise vastastes tegudes;

L. arvestades, et nagu märkis ÜRO pagulaste ülemvolinik, rikutakse inimõiguste kaitsjatelt ja teisitimõtlejatelt kodakondsuse meelevaldse äravõtmisega rahvusvahelist õigust, eelkõige inimõiguste ülddeklaratsiooni artiklit 15, samuti 1954. aasta kodakondsuseta isikute seisundi konventsiooni ja 1961. aasta kodakondsusetuse vähendamise konventsiooni; arvestades, et Nicaragua on kõigi eespool nimetatud deklaratsioonide ja konventsioonide osalisriik;

M. arvestades, et ÜRO Nicaragua inimõiguste eksperdirühm on avaldanud oma esimese aruande olukorra kohta Nicaraguas, milles on kirjeldatud, kuidas politseiametnikud, riikliku kinnipidamissüsteemi töötajad ja režiimimeelsete relvastatud rühmituste liikmed on poliitiliste oponentide kinnipidamise, ülekuulamise ja vangistamise käigus pannud toime kohtuväliseid hukkamisi, meelevaldselt vahistanud inimesi ning neid füüsiliselt ja psühholoogiliselt piinanud, sealhulgas kasutanud seksuaalset ja soolist vägivalda;

N. arvestades, et Nicaragua režiim tegi 28. septembril 2022. aastal põhjendamatu otsuse saata riigist välja ELi delegatsiooni juht Nicaraguas ja katkestada diplomaatilised sidemed Madalmaadega; arvestades, et EL kuulutas vastureaktsioonina Euroopa Liidu juures tegutseva Nicaragua esinduse juhi *persona non grata*'ks;

O. arvestades, et 2022. aastal suurenes poliitilise, sotsiaalse, inimõiguste ja majanduskriisi tagajärjel teistesse riikidesse rändavate Nicaragua kodanike voog; arvestades, et alates 2018. aastast on kas varjupaigataotlejate või pagulastena põgenenud Costa Ricasse rohkem kui 192 000 Nicaragua kodanikku; arvestades, et see suundumus võib Costa Rica varjupaigasüsteemi kahjustada ja riigi toetusvõrgustikud üle koormata;

P. arvestades, et alates Venemaa ebaseadusliku, provotseerimata ja põhjendamatu agressioonisõja algusest Ukraina vastu on Ortega-Murillo režiim süstemaatiliselt toetanud Venemaa režiimi ÜRO resolutsioonides; arvestades, et Venemaa on toetanud Nicaraguat sõjavarustusega ja tema sõjaline kohalolek riigis jätkub; arvestades, et mitmed Venemaa ja Nicaragua vahel allkirjastatud memorandumid tõendavad selgelt Ortega-Murillo ja Putini režiimide vahelisi tugevaid suhteid ja vastastikust toetust;

1. mõistab teravalt hukka Nicaragua režiimi laialdased, süstemaatilised ja tahtlikud inimõiguste rikkumised oma elanikkonna vastu üksnes poliitilistel põhjustel; rõhutab, et need rikkumised kujutavad endast inimsusvastaseid kuritegusid, nagu on märkinud ÜRO Nicaragua inimõiguste eksperdirühm; mõistab hukka tavad, mida režiim kasutab elanikkonna vaigistamiseks; kinnitab veel kord oma solidaarsust Nicaragua elanikkonnaga selle jätkuva ja vankumatu toetamise kaudu;

2. võtab teadmiseks 222 poliitvangi vabastamise, kuid mõistab hukka Nicaragua režiimi otsuse saata nad riigist välja, jätta nad kodakondsusest ning kodaniku- ja poliitilistest õigustest ilma ning külmutada ja konfiskeerida nende vara; tuletab Nicaragua ametivõimudele meelde, et rahvusvahelise õigusega on kodakondsuse meelevaldne äravõtmine keelatud, ning kutsub Nicaragua ametivõime üles endise olukorra viivitamata ennistama ja lõpetama teisitimõtlejate ja inimõiguste kaitsjate poliitiliselt motiveeritud tagakiusamise ja survestamise;

3. väljendab muret olukorra pärast, millesse satuvad inimesed, kellelt on võetud kodakondsus, kuid kes jäävad Nicaraguasse; kutsub Nicaragua valitsust üles tagama Nicaraguas viibivate inimõiguste kaitsjate, sealhulgas Vilma Nuñez de Escorcia elu ja isikupuutumatuse;

4. väljendab muret väljasaadetud isikute sugulaste olukorra pärast Nicaraguas, ning nende isikute olukorra pärast, kes jäävad riiki ja keda kiusatakse taga, samuti nende perekondade olukorra pärast; rõhutab vajadust hõlbustada perekondade taasühinemise protsessi; rõhutab lisaks, et oluline on jälgida nii nende 222 Nicaragua kodaniku olukorda, kes algselt saadeti välja USAsse, kui ka nende isikute olukorda, kellelt võeti kodakondsus;

5. nõuab tõendeid selle kohta, et piiskop Rolando Álvarez on elus; kordab oma nõudmist Rolando Álvarez viivitamata ja tingimusteta vabastada, samuti kõik meelevaldselt kinni peetud poliitvangid, opositsiooniaktivistid, inimõiguste kaitsjad ja keskkonnakaitsjad, katoliku kiriku liikmed ja ajakirjanikud ning tühistada nende vastu algatatud kohtumenetlused ja neile määratud karistused ning tagada kõikide pagulaste ja väljasaadetud isikute turvaline tagasipöördumine;

6. mõistab hukka jätkuva psühholoogilise ja füüsilise väärkohtlemise politsei- ja vanglaasutuste poolt, millega kõik kinnipeetavad kokku puutuvad ning mille all aga kannatavad eriti naised ja LGBTI kogukonna liikmed, ning taunib neist osa kinnipidamise isolatsioonis, ilma et neil oleks võimalik suhelda oma advokaatide või perekondadega või saada arstiabi; nõuab, et perekondadele antakse pidevalt teavet kinnipeetavate tervisliku seisundi kohta; tuletab Nicaragua režiimile meelde, et tal on kohustus tagada, et kinnipidamistingimused on kooskõlas valitsuse võetud rahvusvaheliste inimõigustealaste õiguslike kohustuste ja standarditega, nagu ÜRO kinnipeetavate kohtlemise standardsed miinimumnõuded (nn Nelson Mandela nõuded);

7. väljendab muret selle pärast, et kriminaalõigusega manipuleeritakse ning kohtusüsteemi kasutatakse kodaniku- ja poliitiliste õiguste ning usu- ja veendumusvabaduse kasutamise kriminaliseerimise vahendina; nõuab, et tunnistataks kehtetuks alates 2018. aastast vastu võetud piiravad seadused, millega kitsendatakse põhjendamatult kodanikuühiskonna ja demokraatlikku ruumi; kutsub Nicaragua ametivõime üles kaitsma ja austama inimõigusi ning võimaldama Nicaragua rahval kasutada oma kodaniku- ja poliitilisi õigusi; nõuab tungivalt, et Nicaragua ametivõimud võimaldaksid rahvusvahelistele organisatsioonidele ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele piiramatu sissepääsu riiki;

8. kutsub Nicaragua režiimi üles lõpetama valitsusväliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide meelevaldse sulgemise ning taastama kõigi meelevaldselt suletud organisatsioonide, erakondade, usuorganisatsioonide, meediaühenduste ja -väljaannete, ülikoolide ja inimõiguste organisatsioonide õigused ning tagastama kogu vara, dokumendid ja seadmed, mis on põhjendamatult arestitud, ning taastama nende seadusliku õigusliku seisundi;

9. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid lisaksid Euroopa Liidu rahaliste vahendite eraldamiseks konkreetsed nõuded inimõiguste järgimise kohustuse kohta, sealhulgas juhul, kui need vahendid eraldatakse mitmepoolsete ja finantseerimisasutuste, näiteks Kesk-Ameerika Majandusintegratsiooni Panga kaudu, ning jälgiksid hoolikalt, et need vahendid ei aitaks tugevdada Nicaragua režiimi;

10. rõhutab ja tunnustab kodanikuühiskonna, inimõiguste kaitsjate, keskkonnakaitsjate, katoliku kiriku ja ajakirjanike keskset rolli Nicaraguas; palub, et Euroopa välisteenistus ja komisjon intensiivistaksid oma korrapärast dialoogi nendega, tugevdaksid mehhanisme nende olulise tegevuse toetamiseks ning vaatleksid tähelepanelikult kohapealset olukorda, sealhulgas jälgides kohtuprotsesse ning külastades vanglas või koduarestis olevaid opositsioonijuhte ja valitsuse kriitikuid; nõuab, et EL ja liikmesriigid kasutaksid kõiki nende käsutuses olevaid vahendeid, sealhulgas viisasid, et hõlbustada inimõiguste kaitsjate ja teiste ohus olevate isikute liikuvust ning tagada nende töö järjepidevus;

11. kutsub komisjoni, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles suurendama toetust praegu eksiilis viibivatele Nicaragua opositsiooni liikmetele ning abistama neid riike, kes võtavad vastu suurel hulgal Nicaragua režiimi eest põgenevaid rändajaid, eelkõige Costa Rica, ja jätkama tihedat koostööd nendega; nõuab, et komisjon ja liikmesriigid looksid ja hõlbustaksid oma arengukoostöö asutuste kaudu eriprogramme, et toetada nende Nicaragua noorte ja üliõpilaste hariduslikku arengut, kellelt on võetud õigus haridusele;

12. nõuab, et EL toetaks kõiki võimalusi sisuliseks dialoogiks riigis, annaks sellesse oma aktiivse panuse ning nõuaks jätkuvalt, et järgitaks vältimatuid eeltingimusi dialoogi toimumiseks, sealhulgas meelevaldselt kinni peetud poliitvangide vabastamine, õigusriigi ja vabaduste taastamine, repressioonide ja hirmutamise lõpetamine, meelevaldselt ebaseaduslikuks tunnistatud erakondade ja organisatsioonide õigusliku seisundi taastamine, eranditu ja täielike tagatistega pagendusest tagasipöördumine, rahvusvaheliste inimõigusorganisatsioonide tagasipöördumine riiki ning vabade, õiglaste ja läbipaistvate valimiste korraldamine;

13. kutsub Nicaragua režiimi üles rakendama soovitusi, mille ÜRO Nicaragua inimõiguste eksperdirühm esitas Nicaragua kohta oma aruandes, ning ÜRO inimõiguste ülemvoliniku soovitusi; nõuab tungivalt, et Nicaragua institutsioonid tagaksid, et toime pandud tõsised inimõiguste rikkumised ja kuritarvitused ei jääks karistuseta ning tagaksid ohvritele juurdepääsu õigusemõistmisele ja täielikule hüvitamisele; väljendab heameelt ÜRO Nicaragua inimõiguste eksperdirühma mandaadi pikendamise üle Nicaraguas ning nõuab, et EL ja selle liikmesriigid toetaksid jätkuvalt selle olulist tööd;

14. juhib tähelepanu kohtusüsteemi jätkuvale ärakasutamisele ja kohtunike osalusele selles; kordab oma nõudmist lisada kohtunikud ja prokurörid kiiresti nende isikute loetellu, kelle suhtes EL on kehtestanud sanktsioonid, ning laiendada nende isikute ja üksuste loetelu, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone, ning lisada sinna Daniel Ortega ja tema siseringi kuuluvad isikud;

15. rõhutab, et eelseisev ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse tippkohtumine annab võimaluse tunnustada selliseid põhimõtteid, nagu õigusriik, demokraatia ja inimõigused, ning kutsub kõiki osalejaid üles neid põhimõtteid järgima; juhib tähelepanu sellele, et see ei ole võimalik ilma kodanikuühiskonna tõeliselt läbipaistva, täieliku ja sisulise kaasamiseta; kutsub ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse tippkohtumisel osalejaid üles koostama avalduse, milles nõutakse inimõiguste nõuetekohast austamist mõlemas piirkonnas, eelkõige Nicaraguas; tuletab meelde, et Nicaragua peab ELi ja Kesk-Ameerika vahel sõlmitud assotsieerimislepingust tulenevalt neid põhimõtteid järgima ja tugevdama; kordab oma nõudmist, et praegust olukorda arvesse võttes tuleb rakendada assotsieerimislepingu demokraatiaklauslit;

16. kutsub liikmesriike üles tuginema tõenditele, mida ÜRO Nicaragua inimõiguste eksperdirühm on Nicaraguas kogunud ametivõimude poolt toime pandud inimsusvastaste kuritegude kohta, ning aitama lõpetada karistamatuse olukord Nicaraguas, muu hulgas algatades ametlikke uurimisi ja võttes üldise kohtualluvuse rakendamise abil süüdlaste suhtes õiguslikke meetmeid; julgustab liikmesriike kaebama Nicaragua Rahvusvahelisse Kohtusse, toetudes piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastasele ÜRO konventsioonile, mille osaline on ka Nicaragua;

17. mõistab hukka Nicaragua režiimi tingimusteta toetuse Venemaa agressioonisõjale Ukraina vastu ja väljendab muret Venemaalt saadava sõjalise abi pärast, mis võimaldab Nicaragua elanikkonda veelgi rohkem represseerida; mõistab hukka Nicaragua üha suureneva rahvusvahelisest üldsusest irdumise; mõistab hukka Nicaragua ametivõimude agressiivse retoorika; kordab, et inimõiguste universaalsuse põhimõte on rahvusvahelise õiguse nurgakivi;

18. kordab oma nõudmist, et Alessio Casimirri antaks viivitamata Itaaliale välja;

19. palub esimeeste konverentsil anda luba teabekogumismissiooni lähetamiseks, et saada ülevaade olukorrast Nicaraguas;

20. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Ameerika Riikide Organisatsiooni peasekretärile, Euroopa – Ladina-Ameerika parlamentaarsele assambleele, Kesk-Ameerika Parlamendile, Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse praegusele eesistujale, Vatikanile ning Nicaragua Vabariigi valitsusele ja parlamendile.